

El reporter singular

Parlant del periodisme literari català dels anys 30, potser és bo recordar una reflexió de l'escriptor francès André Malraux. Al pròleg a un llibre de viatges a la Indoxina d'una periodista francesa, publicat el 1935, Malraux assegurava el que per a molts ja era una evidència: el reportatge literari era una "nova forma de novel·la". En concret, una forma naixent d'escriptura que obtindria tota la seva força virtual gràcies al rebuig de l'evasió i a la voluntat de posseir la realitat amb intel·ligència i sensibilitat. Entre el novel·lista pur i el periodista de redacció, hi hauria un tercer espai per a les virtuts del reporter, tant el de la crònica ciutadana com el del llibre de viatges. Aquestes virtuts provindrien del fet que el seu punt de vista és el de tocar de peus a terra, de construir un personatge que alhora que descobreix tot un món es descobreix ell mateix. Estimar la realitat i no renunciar a voler canviar el món, superar la novel·la i també el periodisme amb una nova forma artística que arriba a fondre la crònica documental i la reflexió analítica però conservant la voluntat de transcendència de la ficció, aquesta és la gran novetat d'una literatura que, sempre segons Malraux, dona més coses que *personatges*.

La Catalunya de Josep Pla i de Gaziel, de Just Cabot i d'Eugeni Xammar, de Josep M. Planes i de Josep M. de Sagarra, entre tants d'altres, era perfectament conscient del naixement d'aquesta nova forma literària i de les seves virtuts de regeneració de la literatura catalana. El periodisme català és una mostra diàfana de com la perfecta aliança entre catalanisme i cosmopolitisme van donar a la Catalunya anterior a la guerra d'Espanya personalitats d'una enorme singularitat. I el seu èxit actual només es deu veure superat per l'oblit i la desconsideració com a gènere *menor* en què va caure durant dècades.

Entre aquests personatges singulars, hi ha el de Domènec de Bellmunt, pseudònim de Domènec de Pallerola (1903-1993), autor de reportatges, mig autobiogràfics mig novel·lats, com *Històries d'emigrats* (1926), *Dos dies al manicomi de Sant Boi* (1929), llibres de retrats biogràfics com *Figures de Catalunya* (1933) i de divertidíssimes novel·les com *Les banyes del Tibidabo* (1928).

Bellmunt es va haver d'exiliar a França durant la dictadura de Primo

La Rambla, permanent focus de la Barcelona pecadora, va ser el punt d'observació de Domènec de Bellmunt

de Rivera i també durant el franquisme, amb un peu a Andorra i al Pla d'Urgell natal. Al final de la seva vida, va publicar dos volums deliciosos, *Cinquanta anys de periodisme català* (1975) i *Anecdotari inèdit de cinquanta anys de periodisme català* (1978), que, malgrat el seu to espontani i una mica desordenat, són un document viu i molt personal sobre la història del periodisme contemporani a casa nostra. L'any 1935 va publicar *L'àngel bohemí*, un recull de sis narracions que porta-

ven com a subtítol *Reportatge de la Barcelona pecadora*. Pallerola hi donava testimoni de la seva ploma àgil i divertida i del seu gust per la Barcelona dels baixos fons i la vida nocturna, a mig camí entre la crònica de denúncia, la novel·la detectivesca i l'erotisme més picant.

1 narració + 15 reportatges

Ara, Francesc Canosa s'ha decidit a recuperar la més llarga de les narracions, *L'àngel bohemí*, i l'ha reeditat juntament amb una selecció de quinze reportatges publicats entre el 1929 i el 1934 a les pàgines de *Mirador* i de *La Rambla*. És una llàstima que l'edició no indiqui exactament la procedència dels textos ni tampoc quins criteris s'han seguit a l'hora de seleccionar-los, perquè la veritat és que el volum es tanca amb un valuós epíleg del mateix Canosa que és la primera reflexió una mica ambiciosa sobre Domènec de Bellmunt que s'ha publicat fins ara.

Tant en la seva factura com en les seves ambicions literàries, els reportatges de Bellmunt no es tornen volàtils sinó que, al contrari, llegits el 2009 conserven intacta tota la seva

frescor expressiva i el seu interès humà. Llançat a la descoberta dels aspectes més sòrdids de la Barcelona pecadora, Bellmunt agafa com a punt d'observació la Rambla, que, segons diu, "no es pot retratar, s'ha de viure, s'ha de tastar". Allà és on treballa el carterista barceloní, el qual, d'altra banda, "ha donat relleu internacional a la ciutat". Amb molta gràcia, Bellmunt entrevista un *pick-pocket* de prestigi que li explica les seves memòries, li fa una demostració pràctica i, en una nota, li escriu que guanyaria més diners fent de deixeble seu que no pas fent reportatges o conferències...

Els diàlegs són sucosos, naturals, i les reflexions, d'actualitat: la seguretat, la higiene, l'anarquisme, les prostitutes, els nous còctels i els bàrmans, els vagabunds. I la narració que tanca el volum és una divertida exploració, en un ambient tocat per l'alcohol, el tabac i la cocaïna, pels locals de *vici* del districte cinquè, mostrats pel narrador a un tímid Monsieur Julien que, naturalment, acaba enduent-se a París *l'àngel bohemí*, una ballarina que actuava nua en un cabaret de jazz.*

La Barcelona pecadora. Els reportatges de l'àngel bohemí

Domènec de Bellmunt
Acontravent
Barcelona, 2009
Preu: 20 euros
Pàgines: 194

Excel·lent recuperació d'articles i narracions de Domènec de Bellmunt, un dels grans reporters de la Catalunya republicana, especialment atret pels aspectes més sòrdids de la Barcelona pecadora

1 2 3 4 5

Domènec de Bellmunt agafa la Rambla com a punt d'observació